

Till enligt
SÄNDLISTA

Beslut om ändring i tidigare beslut om bildande av naturreservatet Röllingen

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap 5 § tredje stycket miljöbalken att naturreservatet Röllingen med angivna reservatsgräns på bifogad karta, bilaga C, numera har nedan angivna syfte med föreskrifter och skötselplan enligt bilaga A.

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att tidigare beslutade föreskrifter med ändringar skall gälla för reservatet och numera har den lydelse som följer under rubriken RESERVATS-FÖRESKRIFTER.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken skall gälla omedelbart även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, bestämmelser för naturvårdsförvaltningen av reservatet genom att med ändring av tidigare innehåll i skötselplanen, fastställa ny skötselplan enligt bilaga A. Förvaltare av reservatet skall vara Länsstyrelsen.

Detta beslut gäller från den dag det vinner laga kraft. När detta beslut vunnit laga kraft upphör Länsstyrelsens beslut den 27 mars 1992 (dnr 231-1135-92) om bildande av naturreservatet Röllingen att gälla.

Beslutet skall kungöras i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse ska även införas i ortstidningarna Upsala Nya Tidning och Enköpingsposten.

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att

- bevara biologisk mångfald genom att skydda gammal skog genom fri utveckling samt genom att restaurera och hävda ett äldre kulturlandskap
- bevara värdefulla naturmiljöer genom att inte tillåta skogsbruk
- bevara ett äldre fiskartorp med tillhörande marker

Reservatet lämnas orört för fri utveckling, med undantag för kulturmarkerna kring Röllingetorp samt kring några vidkroniga äldre ekar .

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET – GRUND FÖR BESLUTET

Administrativa data

Naturreservatets benämning:	Röllingen
Objektsnummer:	03-02-52
Kommun:	Enköping
Församling:	Torsvi
Fastighet:	Röllingen 1:2 och 1:3
Markägare:	Staten genom naturvårdsfonden
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Uppsala län
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget i Mälaren, ca 25 km sydost om Enköping. Läget framgår av bifogad karta, se bilaga B.
Gräns:	Området omfattar land, vatten och bottnar som markerats med heldragen linje på bifogad karta, bilaga C.
Area:	Totalt: 162 hektar, varav landarealen är 112 ha
Topografisk karta:	10 H Strängnäs NO
Ekonomisk karta:	107 87
Koordinat i rikets system:	x=65930 y=15879
Koordinat enligt naturvårdsregistret:	10 H 8H 29 29
Beteckning enligt Natura 2000:	SE0210081

Markslag och naturtyp: Äldre granskog med lövinslag

c:a 53 ha

Hällmarkstallskog	c:a 35 ha
Äldre blandskog	c:a 20 ha
Strandskog	c:a 3 ha
Tomtmark	c:a 1 ha

Naturtyper enligt

Natura 2000:* Västlig taiga100 ha

*Naturtyper enligt EU:s art- och habitatdirektiv.

Skyddsvärda arter bl a:

- Fiskgjuse - *Pandion heliaetus*
- Duvhök – *Accipiter gentilis*
- Mindre hackspett - *Dendrocopos minor*
- Spillkråka – *Dryocopus martius*
- Aspbarkborre – *Xyleborus cryptographus*
- Grön aspvedbock – *Saperda perforata*
- Gul dropplav – *Cliostomum corrugatum*
- Hjälmbrosklav – *Ramalina baltica*
- Violett skivlav – *Buellia violaceofusca*
- Jordstjärntryffel – *Radiigera atroleba*
- Stor aspticka – *Phellinus populicola*

Naturförhållanden

Ön Röllingen bildar i huvudsak en hög och smal, öst-västlig bergrygg. Dess högsta punkt är c:a 50 m ö h och är därmed en av de högsta öarna i Grönsö- och Björkfjärdarna. Bergsryggens högsta partier är relativt flacka, medan nord- och sydsidorna till stora delar stupar brant ner mot Mälaren. På några platser finns passliknande lågpunkter som förbinder öns norra och södra sidor. De västra och östra delarna av ön är mer flacka. Den mer exponerade södra sidan är till stor del kalspolad med brant sluttande hällmarker och en bård av stora block nedanför branten. Öns nordsluttning är täckt av mäktiga avlagringar. Till reservatet hör även de små öarna Jutskär och Tjärskär.

På sydvästsidan av Röllingen finns ett f d fiskartorp som tidigare har arrenderats ut som fritidsbostad. Omkring torpet finns igenväxta kulturmarker och spår av anläggningar från fiskeverksamheten.

Öarna Röllingen, Jutskär och Tjärskär är i Uppsala läns naturvårdsprogram klassat som område av högsta naturvärde. Öarna ingår i riksintresse för naturvård samt rekreation och friluftsliv enligt 4 kap 1 och 2 §§ miljöbalken.

Geologi

Jordarten är sandig moig morän som lokalt har en blockrik yta. Några moränryggar av typen ändmoräner finns på Röllingen. Jordtäcket är tunt och berget går i dagen i stora delar av området.

På Röllingen är bergarten, enligt bergartskartans beteckning, en strökornsförande vitgrå till rödgrå granodiorit till granit (tidigare betecknad Arnö-granit) Tjärskär är huvudsakligen uppbyggd av omvandlade bergarter såsom fältspatkvartsit och underordnad förgnejsad glimmerskiffer. Dessa bergartsled hör till en övergångszon mellan Södermanlands kraftigt omvandlade sedimentådergnejser och södra Upplands något omvandlade glimmerskiffrar och fältspatkvartsiter.

Vegetation

Ön Röllingen karaktäriseras av hållmarker, gammal barrblandskog med mängder av döda stående träd och lågor samt grövre aspar.

Röllingens sydsida kan indelas i fyra vegetationszoner:

1. Hällmarkstallskogen med inslag av ek. Inom de plana hållmarkspartierna överväger busklavsamhällen medan sluttande delar främst bär skorp- och bladlavar. På vissa ställen finns gräsrik tallhed.
2. Sydbergsbranten som domineras av tall och en. Ett flertal buskar och småträd finns, bl a nyponros, oxbär, oxel och ek.
3. Skogsbården vilken är bunden till det starkt ursvallade materialet mellan bergsbranten och stranden. Inslaget av lövträd är stort och utgörs av främst ek, lind och asp. Gruppvis finns yngre bestånd av gran, och hassel är bitvis vanlig.
4. Stranden som till största delen är exponerad för vind och vågor och har grusiga och blockiga avsnitt. Strandskogen är koncentrerad till en trädbård med bl a al, knäckepil och björk.

Öns nordsida kan indelas i tre vegetationszoner:

1. Hällmarkstallskogen med enstaka ekar, aspar och björkar. Plana hållområden har en yppig vegetation av busklavar. I svackor med djupare jord överväger gräsrik barrskog.
2. Den gamla barrskogen längs öns norra sluttning. Här överväger i regel gran, men högre upp i sluttningen ökar andelen tall betydligt. I blädningsluckorna är föryngringen av gran mycket tät.
3. Strandskogen är ganska smal och har varierande sammansättning med bl a al, ask, hägg, lönn och fågelbär. En förhållandevis rik strandvegetation har här och där utbildats. I ett område söder om Jutskär har ett boställe legat under 1800-talet vilket bl a avspeglar sig i att den en gång öppna marken växt igen med bl a ask.

Kulturmarkerna kring Röllingetorpet karaktäriseras av en delvis luckig barr- eller blandskog som är flerskiktad. Många träd har växt upp sedan marken slutade hävdas på 1950-talet. Det äldre trädskiktet går tydligt att urskilja, bl a några björkar som tidigare stått öppet i äng eller hagmark. På torptomten finns en del fruktträd.

Fauna

Älg och rådjur finns på Röllingen.

Fågelfaunan är rik med bl a korp, duvhök, ormvråk, fiskgjuse, mindre hackspett, spillkråka och gröngöling.

Insektsfaunan är värdefull och främst knuten till de döende träden.

Historisk och nuvarande markanvändning

Röllingen har tidigare hört till Trögds häradsallmänning som har rötter ner i medeltiden. I beskrivningen till en karta från år 1808 står om Röllingen att ön består till största delen av berg. Här och var mellan klipporna förekom växtlig gran- och tallskog med inblandning av ung asp och björk. Troligen var skogsarealen mindre än idag, och hade förmodligen ännu inte lämnats obrukad. Torp och odlingsmark var redan etablerade år 1808. På Röllingen söder om Jutskär fanns förre skogvaktaren Ekströms torp inom hägnad. Idag syns bara grunderna efter detta torp. På platsen för nuvarande Röllingetorpet hade skogvaktaren Loberg år 1808 nyligen erhållit tillstånd att anlägga sitt boställe, och marken här klassades som åker, odlingsmark och stenbunden och bergig hagmark. På häradskartan från år 1860 syns de båda boställena med tillhörande inägor. På samma karta finns spridda tecken för lövträd inritade över hela ön medan barrskogstecken saknas. Röllingen kan alltså vid mitten av 1800-talet ha varit så gott som fritt från barrträd. På Tjärskär fanns emellertid barrskog enligt häradskartan.

Dagens bostadshus är säkert det som byggdes i början av 1800-talet, även om det numera är ombyggt. Uthusbyggnaderna har också äldre karaktär, med bevarade vasstak under modernare material. Nere vid sjöboden finns rester av en isstack, där is för isning av fisk förvarades. Vid södra stranden finns rester av en nätgård, där näten hängts på tork. Den siste åretruntboende på torpet flyttade på 1950-talet. Sedan dess har det relativt öppna kulturlandskapet kring torpet växt igen.

Staten förvärvade Röllingen från Trögds häradsallmänning år 1977. Naturreservat bildades den 27 mars 1992. Reservatet är sedan dess lämnat för fri utveckling. Tomten avstyckades år 1999, se bilaga E.

Intressen för allmänheten

Allmänheten kan i reservatet besöka en relativt opåverkad naturskog samt ett fiskartorp som avses återställas i ett ursprungligare skick. Stränderna runt Jutskär samt Tjärskärs västra udde utnyttjas flitigt av fritidsbåtar.

Referenser

Trögds härad – Häradskarta över Trögds härad. Upprättad 1860 av Rikets ekonomiska karteverk.

Länsstyrelsen i Uppsala län. 1987. Naturvårdsprogram i Uppsala län (objekt 81.182)
Planeringsavdelningen 1987 nr 2.

Länsstyrelsen i Uppsala län. 1994. Ekologiskt känsliga områden i Uppsala län (objekt 504)
Meddelandeserien 1994 nr 13

Sveriges Geologiska Undersökning. 1984. Berggrundskartan, Strängnäs NO, skala 1:50 000

Sveriges Geologiska Undersökning. 1985. Jordartskartan, Strängnäs NO, skala 1:50 000

Opublicerade uppgifter från Gillis Aronsson

RESERVATSFÖRESKRIFTER

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkning av rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatsområdet för markägare och annan sakägare
-

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar är det förbjudet att:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, muddra, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan direkt eller indirekt markbearbetning med undantag för
 - trädgårdsskötsel inom tomtområde
 - nödvändiga åtgärder i samband med underhåll eller reparationer av befintlig telefonledning,
2. anordna upplag,
3. uppföra byggnad eller anlägga väg, stig, spång, brygga, eller annan anläggning med undantag av
 - i skötselplanen angivna anläggningar och anordningar,
4. dra fram mark eller luftledning
 - med undantag för nödvändiga åtgärder i samband med underhåll eller reparation av befintlig telefonledning,
5. anbringa eller upplåta mark för tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning med undantag av
 - informationstavlor om reservatet,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra växtnäringsämnen eller göra andra ingrepp som kan innebära förorening eller annan förändring av marken, med undantag för brukande av tomtmark,

8. avverka, röja, skogsodla eller utföra annan skogsbruksåtgärd eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar eller annan växtlighet med undantag för
 - absolut nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
 - åtgärder enligt skötselplan
 - riståkt från alar på Röllingens nordvästande som av hävd utförs av lokala yrkesfiskare för att märka ut redskap vid isfiske,
9. bedriva jakt på annat än klövvilt, grävling, räv, hare och mink,
10. införa för trakten främmande växt- och djurart/ras
 - med undantag för betesdjur/husdjur,
11. sätta upp saltsten eller utfordra vilt,
12. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - erforderlig körning i samband med brandbekämpning
 - erforderlig körning i samband med åtgärder enligt skötselplanen,
13. anlägga eller upplåta plats för ridning, camping, uppställning av husvagn, släpvagn eller motordrivet fordon,
14. upplåta mark för tävlingar, läger eller militära övningar, anordna eller upplåta mark för orientering eller snitslade spår,
15. anordna någon form av arrangemang varigenom allmänhetens fria tillträde till reservatet begränsas.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

17. bygga om, reparera eller förändra, eller förändra färgsättning på befintliga boningshus och uthus inom tomtområde samt båthuset vid bryggan på öns sydöstra del på annat sätt än enligt skötselplanen.

Dessutom gäller:

18. föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärd som är nödvändig för att kunna bruka och sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t ex jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att åtgärder vidtas inom området som framgår av till detta beslut fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och andra författningar skall förbud gälla att:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
3. gräva upp eller plocka blommor, gräs, mossor, svampar, lavar eller på något annat sätt bortta eller skada växter eller växtdelar av något slag, med undantag för matsvamp- och bärplockning.
4. fånga, döda eller bortföra djur, föra bort eller skada ägg, rom eller bo eller på annat sätt medvetet störa djurlivet,
5. rida,
6. tälta,
7. elda,
8. förtöja eller förankra båt mer än ett dygn,
9. medföra hund eller annat husdjur som ej är kopplad,
10. på öarna framföra eller parkera motordrivet fordon,
11. anordna orienteringsverksamhet eller snitslade spår.

ÄRENDETS BEREDNING

Beslut om avsättande av naturreservatet Röllingen fattades den 27 mars 1992.

Röllingetorpet och de igenväxta kulturmarkerna omkring har den senaste tiden uppmärksamats. Fiskarbostället på Röllingen är den bäst bevarade bebyggelsen av denna kategori som Upplandsmuseet känner till. De lokala hembygds- och

naturskyddsföreningarna har visat intresse att rusta upp kulturlandskapsavsnittet kring torpet. Naturvårdsverket har aktualiserat frågan om försäljning av torpet med avstyckad tomt närmast byggnaderna. I samband med detta har Länsstyrelsen funnit det nödvändigt att revidera reservatsbeslutet och skötselplanen för att anpassa bestämmelserna till nya förhållanden kring torpet.

Förslag till beslut har remitterats till mark- och sakägare, Sveriges Geologiska Undersökning, Skogsvårdsstyrelsen, Lantmäterimyndigheten, nät- och kommunikationsaktörer samt intresseorganisationer (se sändlista). Inga erinringar har inkommit mot att ändra tidigare beslut. Smärre synpunkter har inarbetats i beslutet.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga F

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog styrelseledamöterna Ahlstedt, Denstedt-Stigzelius, Ekström, Eriksson, Karlén, Karlsson, Malmström, Nordlund, Pagard och Pettersson samt tjänstgörande suppleanterna Ingrid Andersson och Lars Skytt.

I den slutliga handläggningen deltog även länsrådet Ulf Henricsson, länsassessor Kerstin Lagerlöf, länsantikvarie Karl Johan Eklund, länsarkitekt Olle Lundgren samt länsexpert i naturvård Jan Lundqvist och avdelningsdirektör Rolf Sturegård föredragande.

Ann-Cathrine Haglund

Rolf Sturegård

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:10 000
- C. Reservatskarta, skala 1:10 000
- D. Skötselplankarta skala 1:10 000
- E. Karta, avstyckade fastigheten Röllingen 1:3
- F. Hur man överklagar

SKÖTSELPLAN

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge naturvårdsförvaltaren anvisningar om bevarande av naturreservatets vetenskapliga värden. Planens mål och riktlinjer är långsiktiga medan åtgärdsförslagen avser en kortare period om c:a 10 år. Skötselplanen skall således med bevarat syfte och mål kontinuerligt kunna justeras vid behov. Förslag till ändring av planen ska underställas Länsstyrelsen för godkännande och fastställande.

Planen upprättades år 2000.

SYFTET MED RESERVATSBILDNINGEN OCH SKÖTSELN

Syftet med reservatsbildningen är att

- bevara biologisk mångfald genom att skydda gammal skog genom fri utveckling samt genom att restaurera och hävda ett äldre kulturlandskap
- bevara värdefulla naturmiljöer genom att inte tillåta skogsbruk
- bevara ett äldre fiskartorp med tillhörande marker

Skötseln av naturreservatet skall leda till:

- att ett urskogsartat område med stora naturvärden bevaras för framtiden samt det djur-, växt- och svampliv som är förknippade med nämnda förhållanden skyddas genom att området tillåts utvecklas fritt utan mänskliga ingrepp,
- att ett äldre fiskartorp med tillhörande marker ställs i ordning och sköts på ett traditionellt sätt,
- att, i den mån det inte strider mot bevarandeintressena, allmänhetens möjligheter till naturupplevelser inom området tillåts och med enkla anordningar underlättas.

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Administrativa data, naturförhållanden, historisk och nuvarande markanvändning, intressen för allmänheten samt referenser beskrivs i beslutsdelen.

MÅL OCH FÖRESKRIFTER FÖR SKÖTSELOMRÅDEN

Övergripande mål

Reservatet lämnas orört för fri utveckling, med undantag för kulturmarkerna kring Röllingetorpet. Torpmiljön återställs för musealt ändamål till det utseende det kan ha haft under 1900-talets första hälft och görs tillgängligt för allmänheten. Torpet ska kunna hyras ut veckovis under begränsade perioder till allmänheten.

Beskrivning, skötselområde och föreskrifter för skötsel

Skötselområde A 107 ha, hela reservatet utom områdena närmast Röllingetorpet

Beskrivning: Natur/urskogsartade områden.

Mål: Bevara området som natur/urskog.

Åtgärder: Ett tiotal grövre vidkroniga ekar friställs från trängande granar. En ask som står mitt i en husgrund i Kraftens täppa avverkas. För övrigt utförs inga åtgärder.

Skötselområde B 0,6 ha

Beskrivning: Igenväxta kulturmarker i nordsluttning, skogbeväxt med luckor. Enstaka hagmarksbjörkar, grova granar, hassel och ett slånbuskage. Främst igenväxt med c:a 50-årig tall. En bård med alar finns längs sjön. Här finns ett gräs- och örtrikt fältskikt med spår av hävdgynnad vegetation: darrgräs, brudbröd, rödkämpar och gullviva. En sjöbod och brygga ligger vid sjön.

Mål: Hagmark alternativt slåttermark med glest träd- och buskskikt av främst björk, gran, hassel och slån.

Åtgärder för
iordningställande: Røj och gallra bort det mesta av det trädskikt som kommit upp sedan området slutade hävdas på 1950-talet.

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

Fortsatt årlig
vård:

Bete alternativt slåtter. Røjning vid behov.

Övrigt:

Sjöboden underhålls. En isstack återuppförs vid
sjöboden. Bryggan underhålls.

Skötselområde C 1,2 ha

Beskrivning:

Igenväxta marker i sydsluttning. Här finns ett olikåldrigt bestånd med stora tallar, enstaka stora granar, c:a 50-årig tall, gran och björk samt en lika gammal bård av alar mot sjön. Markvegetationen är delvis gräs- och örtrik. I bottenskiktet finns bl a trekantsmossa. Strandvegetationen domineras av jättegröe med ett vassbälte utanför. Slankstarr förekommer, videbuskage likaså. Rester av en nätgård finns vid stranden. Här har näten hängts på tork. Idag syns enstaka störrar samt en stenskonung. Hela området har fram till 1950-talet varit betydligt öppnare med sikt från torpet ned mot sjön, samt betat. Vegetationen från strandlinjen och utåt har i äldre tid slagits.

Mål:

Gles betad barrskog/hage med sikt mot sjön från torpet. Restaurerad nätgård. Slagen strandvegetation.

Åtgärder vid

iordningställande: Kraftig gallring i det yngre trädskiktet så att den forna öppenheten erhålls. All död ved lämnas där så är lämpligt med hänsyn till den äldre hävden. Alridån intill nätgården avverkas. Nätgården återuppförs. Røjning och slåtter av strandängen ges lägre prioritet.

Fortsatt årlig
vård:

Bete. Røjning/gallring vid behov. Hävd av strandängen ges lägre prioritet.

Skötselområde D 2,3 ha

Beskrivning:

Skog, uppges 1808 vara hagmark, stenbunden och backig.

Mål:

Delar av området restaureras till skogsbete/hagmark med början närmast torpet (lägre prioritet).

Åtgärder:

Gallring succesivt, samt bete (lägre prioritet).

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

Skötselområde E 0,4 ha

Beskrivning: Avstyckad tomt med torpbebyggelse. Delar av marken har brukats som åker enligt 1808 års karta. Enstaka odlingsrösen finns på tomten. Marken är till stora delar öppen. Några fruktträd, en del yngre björkar, en sälj samt körsbärsträd växer här. Byggnaderna är till största delen från början av 1800-talet med en hel del drag bevarade, även om senare ombyggnad satt sina spår.

Mål: Miljön restaureras till ett äldre utseendes som den kan ha haft under 1900-talets första hälft med återställda byggnader, bevarade fruktträd och odlad täppa m.m.

Åtgärder mark: Tomten bör hävdas genom slätter/gräsklippning, fruktträd underhålls, tidstypisk odling/trädgård anläggs.

Byggnader:

Allmänt: Fiskarbostället består av ett bostadshus, en ladugård med vidbyggd vedbod samt ytterligare tre bodar, varav en är belägen i strandkanten norr om torpet. Beskrivningarna nedan, framtagna av Upplandsmuseet, omfattar endast utvändiga åtgärder. Byggnaderna har ej besiktigats invändigt. Generellt för timmerlagningar gäller att allt nytt timmer ska ha bilad yta. Förslaget syftar till att i första hand reparera befintliga skador och i andra hand att återställa ett mer ursprungligt utseende. Åtgärder på byggnaderna utförs i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet och Upplandsmuseet

Bostadshuset: *Beskrivning:* Byggnaden är uppförd med liggtimmerstomme i en våning på en naturstensgrund. Huset har en tvådelad plan. Det är senare påbyggt med en förstukvist mor söder och en veranda framför förstukvisten. Vinden är inredd. Fasaderna är klädda med faluröd locklistpanel samt vita knutbräder och sockelbräder. Taket är ett sadeltak som täcks av tvåkupiga tegelpannor. På taket finns en putsad skorsten med svart plåtöverbeslag. På husets baksida, mot norr, skjuter spismuren ut genom timmerstommen.

Husets fönster är ej ursprungliga. Nya fönster, bredare och längre än de gamla, har satts in. På södra sidan mot östra hörnet finns två äldre fönster dock kvar. Entrédörren har stående fernissad ribbpanel. Den är

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

från omkring 1960. Byggnaden är uppförd under 1800-talets första hälft. Idag präglas den av ombyggnader som gjorts dels omkring 1900 men också senare.

Skador: Taket är i dåligt skick med rötskadade bräder vid takfoten mot norr och söder. Mot norr har taket hängt sig och pannor har rasat ner.

Åtgärder: Takpannor plockas ned och rötskadad panel byts mot ny med samma mått som den gamla. Därefter läggs ny strö- och bärläkt. Tegelpannor i gott skick återanvänds. I övrigt kompletteras med nya tvåkupiga tegelpannor. Nya vindskivor görs och målas med linoljefärg i brutet vitt. Prioritet 1.

Skador: Spismuren mot norr har sönderfrusen tegelmur och skadad puts. Putsen är målad med en svart plastfärg. Skadorna i muren har orsakats av vatten som droppat genom det skadade taket.

Åtgärder: Skadad tegel huggs ut och lagas i med nytt tegel murat med lufthårdnande kalkbruk. Den skadade putsen huggs bort. Tegelmuren putsas med kalkbruk och avfärgas med vit kalkfärg. Det utskjutande plåtröret ersätts med en mindre ventil. En hängränna av galvaniserad plåt uppförs på denna sida av huset och förlängs med utkastare mot öster. Mot söder kompletteras med nya hängrännor och stuprör i galvaniserad plåt. Stuprören ges ett traditionellt utförande med skarpa vinklar. Prioritet 1.

Åtgärder av lägre prioritet: Sedan de akuta skadorna reparerats kan man börja tänka på det estetiska. För att återställa ett mer ursprungligt och vackrare utseende bör den på senare tid tillbyggda verandan rivas, prioritet 2. Ytterdörren byts mot en mer passande dörr med ramverk typisk för förra sekelskiftet, prioritet 2. Nästa steg är att återställa ursprungliga fönsterformer, prioritet 3.

Ladugård/ved-
bod:

Beskrivning: Ladugården är uppförd i en våning med liggstomme på en gråstenssockel. Mot ladugårdens norra gavel är byggd en vedbod med stolpstomme på syllram. Taket är ett sadeltak täckt med svart trapetskorrugerad plåt och förenar ladugård och vedbod. Under plåten ligger ett gammalt vassrörstak. Ladugården har en bräddörr med smidda bandgångjärn

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

i fasad mot öster. Ett fönster finns även mot öster, det är sekundärt. Vedboddelen har även den en bräddörr mot öster, men med enklare gångjärn än ladugårdsdörren. Fasader och dörrar är målade med Falu rödfärg.

Stommen på vedboden består av en två stockar hög syllram med därpå ståendehörnstolpar. På stolparna ligger två stockvarv. Väggarna är klädda med stående, slät panel mot öster och lockpanel med okantat virke mot norr och väster. Gavelröstet mot norr är timrat.

Långsidorna avslutas uppåt av en utkragande timmerstock som vilar på utskjutande knutskallar. På södra gaveln är betong gjuten över de nedersta timmervarven.

Skador södra gaveln: Betongkakan mot södra gaveln kan ha gjutits som ersättning för rötskadade stockar. Betongen är olämplig för att den stänger inne fukt med risk för ytterligare rötskador.

Åtgärder: Betongen huggs bort och ersätts med friskt timmer. Prioritet 1.

Skador västra långsidan: Jord och löv har samlats i en ficka närmast timmerstommen. Det har orsakat rötskador i syll på ladugårdsdelen och de två nedre stockarna på vedboden.

Åtgärder: Allt skräp och förmultnat material grävs bort så att grunden blir synlig. Därefter byts rötskadade delar av timret. Prioritet 1.

Skador på norra gaveln: Timret har rötskador i knutpartiet närmast grunden.

Åtgärder: Även här behöver grunden grävas fram ordentligt. Rötskadat timmer byts. Friska delar av stockarna behålls, nya delar blixtskarvas. Prioritet 1.

Skador på östra sidan: Jord är upplagd mot syllstocken mitt på fasaden vilket orsakat rötskada i syll.

Åtgärder: Jorden tas bort mot syll och grunden grävs fram. Rötskadad del av syll skarvas i med friskt timmer. Prioritet 1.

Övriga åtgärder: Cementfogar i grunden huggs bort. Fönstret som är målat med plastfärg renskrapas. Kittning och ommålning görs med linoljekitt resp.

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

linoljefärg i brutet vitt. Fasaderna och dörrar målas med Falu rödfärg. Prioritet 1.

Plåttaket avlägsnas och ursprungligt vassrörstak återställs. Prioritet 2.

Bod norr om
Ladugården:

Beskrivning: Boden är belägen endast några meter norr om ladugården/vedboden. Den är byggd med stomme av syllram med hörnstolpar och hammarband. Grunden är av gråsten, syllramen är två stockvarv hög. Därpå kommer tappade hörnstolpar och ett krönande knuttimrat ramverk (hammarband) två stockvarv högt. Väggarna är klädda med stående lockpanel av okantade bräder målade i falurött. Taket är ett sadeltak täckt med både tvåkupiga tegelpannor och sinuskorrugerad respektive trapetskorrugerad plåt. Under denna taktäckning syns rester av ett gammalt spåntak.

Skador: På byggnadens västra sida har jord och löv ansamlats i en ficka mot syllramen. I hörnet mot nordväst är knutskallarna delvis borttruttade.

Åtgärder: All jord grävs bort så att grundstenarna blir synliga varvid omfattningen av rötskadorna i syllen kan undersökas. Skadade delar av syllar och knutar byts mot friskt timmer. Prioritet 1.

Taket läggs om och förses med vasstak. Boden har förmodligen haft det ursprungligen. Prioritet 2.

Bod öster om
Bostadshuset:

Beskrivning: Byggnaden är belägen öster om bostadshuset vid östra kanten av den öppna ytan runt torpet. Den har samma konstruktion som ovan beskrivna bod med syllram, stolpstomme och hammarband samt fasad av faluröd panel. På södra och delar av östra fasaden är väggarna klädda med slät panel. På resten av boden är väggarna klädda med lockpanel. Två dörrar finns, en på södra gaveln och en på västra långsidan med hörn mot norr. Dörrarna är klädda med stående slät faluröd panel. Dörren på gaveln har moderna stapelgångjärn, den andra har smidda bandgångjärn. Mot syllstock på södra gaveln är gjuten en betongtrappa. En betongplatta har även gjutits framför dörren på västra sidan. Två sekundärt upptagna fönster finns på huset, ett stort fönster mot öster och ett mindre mot väster. Taket är ett sadeltak täckt med tvåkupiga tegelpannor.

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

Skador: Rötskadorna i stommen är begränsade till nordvästra hörnet. Eventuellt finns rötskador bakom trappan eftersom den ligger mot syllén där fukt kan ha blivit stående. I övrigt förefaller byggnaden vara i gott tekniskt skick.

Åtgärder: Betongplattan framför dörren tas bort och jord som ligger mot huset grävs bort. Därefter byts rötskadade delar. Nytt timmer skarvas i befintliga stockar. För att undvika risk för rötskador på södra gaveln bör betongtrappan huggas bort och ersättas med en trappa i trä. Prioritet 1.

Strandbod: *Beskrivning:* Boden har samma konstruktion som boden norr om ladugården med gråstensgrund, syllram, hörnstolpar, hammarband och stående slät panel målad med Falu rödfärg. Taket är konstruerat med sparrar och tvärgående ribbor på vilka ett spåntak spikats. Senare har taket täckts med trapetskorrugerad plåt. Byggnaden har en dörr på södra fasaden med stående bräder målade med Falu rödfärg och smidda bandgångjärn. På norra fasaden finns ett sekundärt upptaget fönster.

Skador: En gammal isstack mot östra gaveln har bidragit till rötskador i syllramen. Även mot söder förekommer rötskador i syllén eftersom jord legat mot timret.

Åtgärder: Grunden grävs fram ordentligt runt byggnaden. Därefter lagas rötskadat timmer. Prioritet 1. Plåt- och spåntäckning på taket rivs. Taket läggs om med vass. Prioritet 2.

Övrigt:

Lekstugan: Utgör ett främmande inslag i den äldre torpmiljön. Rivs.

Stängsel: Stängsel för betesdjur uppförs i ett inledningsskede som permanenta eller tillfälliga stängsel. På sikt uppförs gärdesgård/staket, t ex runt tomten och mot område A i enlighet med äldre belägg. Stängselgenomgångar uppförs på lämpliga ställen.

Bränder

Uppkomna bränder skall släckas utan begränsning.

Faunavård – jakt

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

Stödåtgärder får vidtas för hänsynskrävande eller utrotningshotade djurarter.

Jakt tillåts endast på klövvilt, grävling, räv hare och mink.

Siktröjning av jaktpass är inte tillåten. Utfodring av jaktbart vilt får ej förekomma.

Fisket påverkas inte av reservatsföreskrifterna.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål

Friluftsliv är inte ett prioriterat syfte med reservatet men besökare ska få service i form av information. Eftersom Röllingetorget avses iordningställas för musealt ändamål har allmänheten givetvis tillträde till tomten. Bostadshuset ska kunna hyras ut till allmänheten veckovis.

Information och anläggningar

Informationstavlor ska vara uppsatta i reservatet. Äldre, slitna tavlor ska bytas ut. En särskild plan tas fram av naturvårdsförvaltaren för utmärkning av stig om det visar sig att behov finns för detta. Bryggan ska vara tillgänglig för allmänheten.

Gränsmarkeringen ska följa svensk standard, SIS 03 15 22. Utmärkningen av gränsen bör ses över ca vart femte år. Förvaltaren ansvarar för detta.

Renhållning

Förvaltaren ansvarar för städning av skräp inom reservatet.

Tillsyn

Förvaltaren ansvarar för tillsynen inom naturreservatet.

DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Länsstyrelsen ska dokumentera förändringar inom reservatet. Dokumentation ska helst ske både med anteckningar och foton. Det är

2000-03-24

Dnr: 231-10020-99

särskilt viktigt med dokumentation av slitage och status före och efter utförda skötselåtgärder.

SAMMANFATTNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Prioritet 1

Friställa ekar inom område A

Restaureringsgallring och -röjning område B och C utom strandängen

Stängsling

Betesdrift

Byggnadsrestaurering och underhåll utom vasstak samt ursprungliga fönster på bostadshus

Återuppförande av isstack och nätgård

Underhåll och byte av äldre, slitna tavlor

Renhållning

Prioritet 2

Stängsel byts ut mot gärdesgård

Vasstak läggs på vissa byggnader

Restaureringsgallring område D

Prioritet 3

Ursprungliga fönster på bostadshus

Strandängsrestaurering

FINANSIERING AV SKÖTSELINSATSER

Finansieringen av restaureringen och de löpande skötselkostnaderna kring Röllingetorpet sker genom avtal med Veckholms pastorats hembygdsförening. Finansiering av renhållning, gränsutmärkning och basuppskyltning sker av Länsstyrelsen.

Bilaga D.

Tillhör Länsstyrelsens
i Uppsala län beslut
2000-03-24
231-10020-99

Naturreservatet Röllingen

Enköpings kommun

Skötselplanskarta

- Reservatsgräns
- - - Skötselområdesgräns
- ▣ Område med byggnadslämningar
"Kraftens täppa"

